

OLÁH JÁNOS
Feljegyzések

(2009. 11. 20. – 2011.11.01.)

Visszagöngyölíteni

Mindent vissza kéne göngyölíteni. Kezdetben volt a szó, tudjuk, vele kezdődött a teremtés. Nekünk már csak a némaság maradt. Ez a teremtetlen világ. Mint oroszlánszáj ásít mögötte a káosz.

A létet érteni

Éjféltajt egyedül a szobámban szeretem hallgatni a csöndet. Millió jelentés sugárzik belőle, millió titokká kódolt jelentés. Szerencsére egyikük sem várja el, hogy a megfejtésével próbálkozzam. És én sem érzek késztetést e kilátástalan vállalkozásra. A csönd a semmi rokona. S mindketten a várakozás gyermekei. A céltalan várakozásé, amely maga a nyugalom. Szavak nélküli párbeszéd a mindenséggel. Valamire várni evilági gyarlóság, egyrészt a csalódástól való félelem, másrészt a nyereségvágy fertőzi meg, maga a modern idegbaj. A létet érteni nem, csak érzéklni lehet. Akik fogalmi dühvel faggatják, egyre jobban eltávolodnak tőle. Igazával, teljességével egészében csak – feltételezem, mert azt nem merem kimondani, hogy emlékezem – a magzat lelkében van jelen.

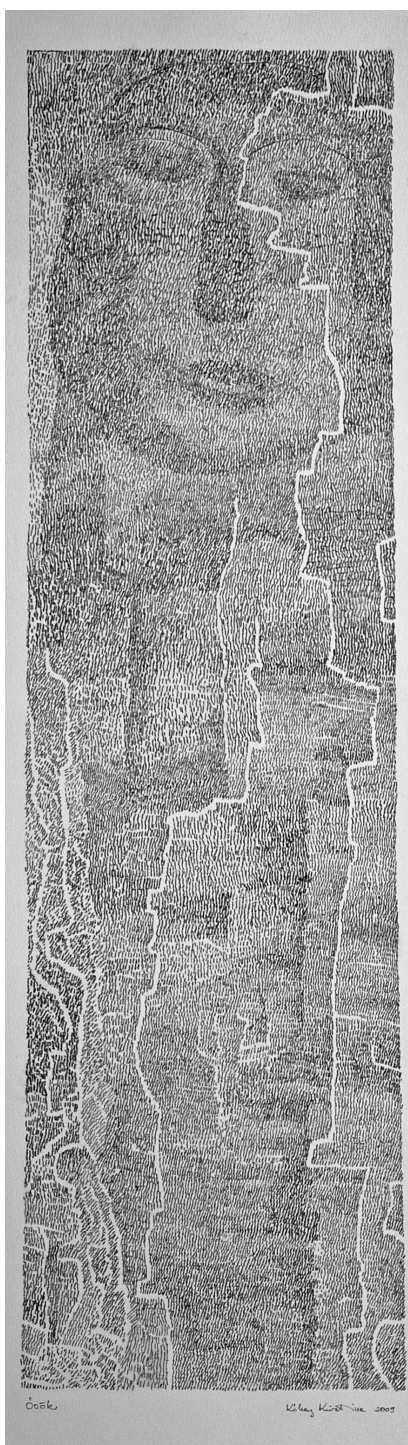
Erre a jelenlétre mindannyiunknak figyelni kéne, de nem figyelünk. Pedig talán érdemes volna kíváncsiságunkat születésünk misztikus pillanata felé terelni. Megértenünk emlékezetét. A születés előtti csöndet. Több tízmillió éves nemzedékláncára fűzött önmagunkat. Ha másért nem, hát halálra szánt létünk vigasztalásául.

Ezekkel a korábban meg nem jelent írásaimmal emlékezünk folyóiratunk főszerkesztőjére, aki két évvel ezelőtt, 2016. július 25-én hunyt el.

Önazonosság-tudat

A kultúra egy-egy közösség önazonosság-tudata. A magyar kultúráról gondolkodva fel kéne tenni a kérdést, létezik-e még a magyar nemzetben önazonosság-tudat? Hiszi-e még e kárpát-medencei, hajdan az egész térséget államalkotó erőként meghatározó közösség, hogy önmagát megőrizve, értéktudatát vállalva képes ellenállni a pusztításra törő erőknek, a környező államok közvetlen, Európa s az újraeledő orosz pánszlávizmus közvetett magyarirtó törekvéseinek, de legfőképpen a saját lelkét megfertőzött

önpusztító szenvedélynek? Kínos feltenni ezt a kérdést. Kínos, mert őszinte választ rá aligha lehet kapni. Szavakban semmiképpen. A tettek meg eddig is beszédesen vallottak: hatmilliós magzatgyilkosság csak az országhatárokon belül; a pillanatnyi jobblét reményében vállalt beolvadás; az ugyanezen késztetés sarkallta szétáramlás a nagyvilágba; az idegen, hol a szovjet, hol az európai doktrínák előtti elvtelen hajbókolás; a nemzeti összetartozás érzésétől, ezt az összetartozás-tudatot erősítő kulturális értékektől való távolságtartás, elfordulás. Mindezt egészében jóvátenni már semmiképpen nem lehet. Önmagunkat megváltani egyetlen nagy áldozattal, ahogyan '48-ban, '56-ban megpróbáltuk, ha volna is rá hajlandóságunk, mint ahogyan nincs, ma még nagyobb képtelenség, mint akkor volt, azokban a hősi, de akkor is – mint Széchenyi *A' Kelet népében* a Kossuth ellen folytatott vitában '48 esetében megjósolta – bukásra ítélt pillanatokban. Apró, kiábrándító, méltatlan küzdelmekben kellene helytállnunk. Mindez csak úgy volna lehetséges, ha a leggyarlóbb egyéni döntések pillanatában sem tévesztenénk szem elől a nemzeti lét egyelőre még előttünk lebegő, de egyre távolodó, bár sokunk által közelíteni remélt horizontját.

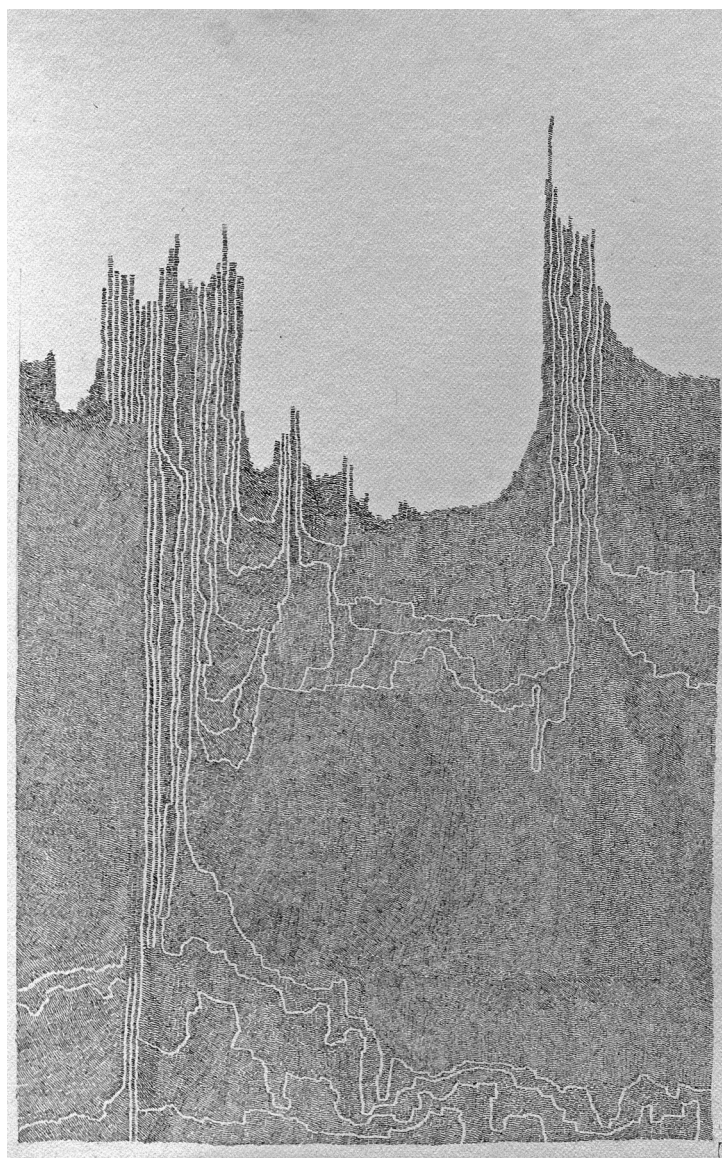

Ősök I. (pasztel)

Világóra

Azoknak a bizonytalansági tényezőknek a száma, amelyek a jelenlegi világcivilizáció létét – benne a mi sokszorosan kárvallott, mégis kivételezett (gondoljuk csak bele, hány nyelv, hány nemzeti kultúra bukik a semmibe évente) életfeltételeinket, s ennek függvényében egyéni fennmaradásunkat – veszélyeztetik, matematikailag alig kifejezhető nagyságrendre rúg. Ennek ellenére szinte semmi jele nincs annak, hogy e fenyegetettség ténye, s a közepette kibontakozó lét drámájának fölismerése eljutna a tudatunkig. Mi, az emberiség, a nemzet s az egyén is, visszataszító pökhendiséggel élvezzük vagy éppen szenvedjük a pillanatot. Nincs bennünk veszélyérzet. Alázat a mindenséggel szemben, amely mérhetetlen követelözésünket egyelőre türelemmel viseli. Lehet, ha volna, se odázhathnánk el az előbb-utóbb mindenképpen bekövetkező számadást. S a végzetet.

Hiszen azt kezdetektől tudjuk, minden mítosz erre tanít: a földgolyó léte, az evilági emberi jelenlét, ahogyan saját létünk is, véges. Legbelül azt is tudjuk, csupán a költői képzelet hiú ábrándja, hogy a vég közeledtén majd tovább szállunk „a művelhető csillagokba.” Vörösmarty csak ránk, magyarokra s a Szent Korona által érintett földre gondolt, amikor azt írta: „A nagy világon e kívül nincsen számokra hely; / Áldjon vagy verjen sors keze, / Itt élned, halnod kell.” Be kell látnunk: e megállapítás ránk, magyarokra nem, az emberiségre azonban mindenképpen igaz. Be vagyunk zárva e földgolyó vonzáskörébe. Az erőknek be kellene látniuk: saját jólétük elvtelen hajszolása, a gyengék elpusztítása helyett a lét ősforrását kellene óvniuk, hogy legalább addig enyhét adjon, akár szűköset is, mindannyiunknak, ameddig a világóra e földi lét végpillanatát a csillagok állása szerint el nem üti.

Fohász